

КАМІНЬ І БІЗНЕС

**ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА І ПІДПРИЄМНИЦТВО. ПІДПРИЄМСТВО ЯК
ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

АВТОР: [ВОЛОДИМИР ШАМРАЙ]

ДАТА: [15.02.2025]

ТЕМА №2 ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА І ПІДПРИЄМНИЦТВО. ПІДПРИЄМСТВО ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПІДПРИЄМНИЦТВА

1. Економічна свобода – основна умова розвитку бізнесу.
2. Рушійні сили бізнесу.
3. Підприємництво як елемент бізнесу і тип господарювання.
4. Поняття і види підприємств.
5. Договірні відносини підприємств.

1. ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА – ОСНОВНА УМОВА РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ.

**ОГЛЯД ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ
СВОБОДИ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА БІЗНЕС.**

ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА – ОСНОВА РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

- Економічна свобода на практиці означає право розпочинати або припиняти свій бізнес, купувати будь-які ресурси, використовувати будь-яку технологію, виробляти будь-яку продукцію і пропонувати її до продажу за будь-якою ціною.

- **Доповнення:**

У 2023 році **47% нових підприємців** в Україні відзначили, що економічна свобода вплинула на їхнє рішення розпочати бізнес. Водночас **38% підприємств** стикнулися з бюрократичними перешкодами при відкритті.

 Джерело: Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua>

СВОБОДА ПІДПРИЄМЦЯ І СВОБОДА СПОЖИВАЧА

- Бізнесмен має право запропонувати свої послуги, але нікого не можна змусити прийняти їх.

Доповнення:

За 2023 рік **72% українських споживачів** змінили свої купівельні звички через зміну економічних умов. Водночас **64% підприємців** адаптували свої послуги відповідно до нових потреб ринку.

Джерело: Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.ukrstat.gov.ua>

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ

- Зазіхання на свободу бізнесу – це фактично зазіхання на свободу особи володаря власності. Без економічної свободи не може бути свободи особи.

Доповнення:

У 2023 році **61%** малих підприємців в Україні визнали, що державне регулювання обмежує їхню діяльність. Водночас, рівень фінансової незалежності громадян, що займаються підприємництвом, зріс на **12%**.

 Джерело: Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.worldbank.org>

СУВЕРЕНІТЕТ ДІЛОВИХ ВІДНОСИН

- Свобода – це повна незалежність від інтересів, рішень та дій інших суб'єктів. Однак ділові відносини не можуть розвиватися, якщо їх суб'єкти не зважають на своїх контрагентів.

Доповнення:

У 2023 році **78% компаній** в Україні визнали важливість партнерських відносин для стабільності бізнесу. При цьому **43% підприємств** зазнали втрат через невиконання договірних зобов'язань контрагентами.

 Джерело: Асоціація підприємців України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uba.ua>

ІНФОРМАЦІЯ ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО ВИБОРУ

- Вільний вибір в умовах сучасної ринкової економіки можливий лише на основі якомога повнішого засвоєння інформації про інтереси, наміри, дії контрагентів.

Доповнення:

За 2023 рік **89% підприємств** покращили аналітичні механізми збору інформації для прийняття економічних рішень. При цьому **52% компаній** активно використовують автоматизовані CRM-системи.

Джерело: McKinsey & Company

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.mckinsey.com>

ЗАХИСТ СУВЕРЕНІТЕТУ БІЗНЕСУ ДЕРЖАВОЮ

- Суверенітет ділових відносин означає, що законна діяльність цих суб'єктів перебуває під захистом державних органів влади.

Доповнення:

У 2023 році державою було прийнято **7 нових регуляторних актів** для підтримки малого бізнесу. Водночас **58% підприємців** вважають, що захист їхніх прав залишається недостатнім.

 Джерело: Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.minfin.gov.ua>

КОНСЕНСУС ІНТЕРЕСІВ – ЗАПОРУКА СТАБІЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

- Консенсус інтересів означає взаємні зобов'язання всіх учасників ділових відносин не порушувати суверенітет своїх контрагентів.

Доповнення:

За 2023 рік **69% бізнесів** уклали довгострокові партнерські угоди. Це дозволило **55% компаній** стабілізувати свій фінансовий стан під час економічної нестабільності.

 Джерело: Національний комітет з питань промислової політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nkpp.gov.ua>

БІЗНЕС ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЕВОЛЮЦІЇ ЕКОНОМІКИ

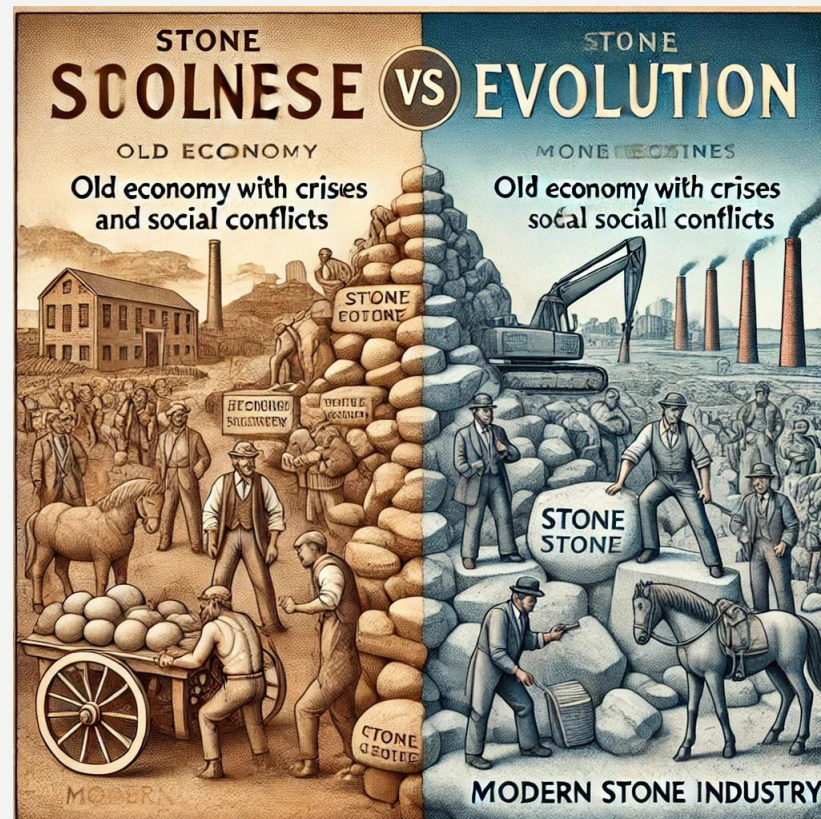
- Система бізнесу – результат тривалої еволюції економіки. У минулому для бізнесу були характерні кризи, класові конфлікти, соціально-політичні потрясіння.

Доповнення:

У 2023 році **85% компаній** переглянули свої бізнес-моделі через зміну економічного середовища. При цьому **37% підприємств** впровадили інноваційні підходи для збереження конкурентоспроможності.

 Джерело: ОЕСД [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.oecd.org>

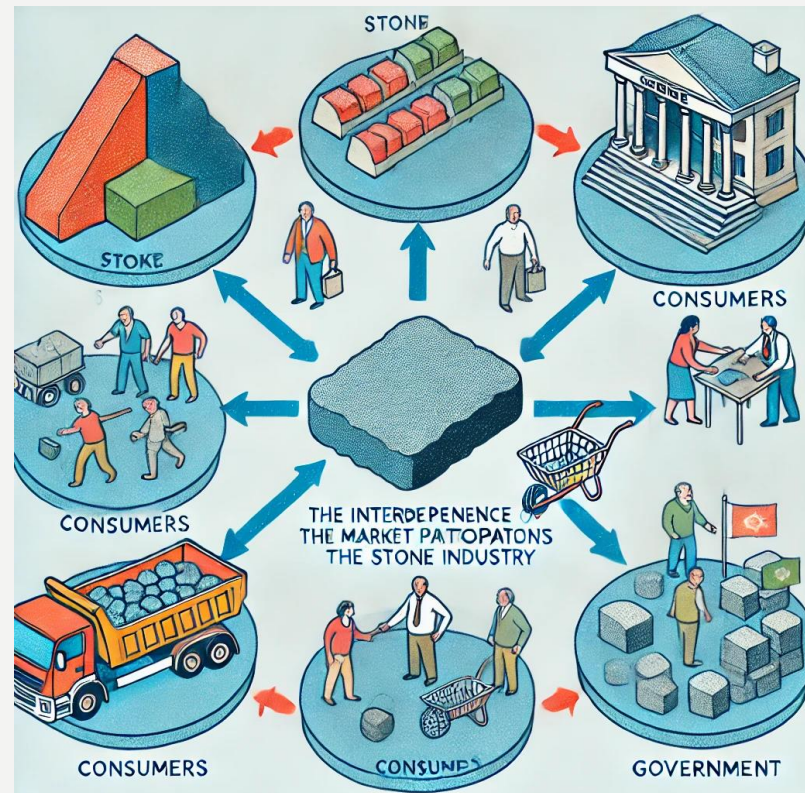
ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ СУБ'ЄКТІВ

- Суверенітет суб'єктів ділових відносин і консенсус інтересів цих суб'єктів зумовлюють один одного.

Доповнення:

У 2023 році **72%** підприємств співпрацювали з іншими компаніями для оптимізації бізнес-процесів. Водночас **48%** бізнесів залежали від зовнішнього фінансування.

 Джерело: Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org>

ОБМЕЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СВОБОДИ

- Абсолютна економічна свобода недосяжна. Обмежує економічну свободу конкуренція і держава.

Доповнення:

У 2023 році **64% компаній** відзначили, що податковий тиск є головним обмеженням їхньої діяльності. Водночас **41% підприємств** назвали зростаючу конкуренцію основним викликом.

 Джерело: Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua>

2. РУШІЙНІ СИЛИ БІЗНЕСУ.

ОГЛЯД ОСНОВНИХ РУШІЙНИХ СИЛ БІЗНЕСУ ТА
ЇХНЬОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ.

РУШІЙНІ СИЛИ БІЗНЕСУ

- Бізнес відбиває відносини, що склалися в суспільстві, джерелом розвитку яких є внутрішні суперечності способу виробництва. А як відомо, суперечності - рушійна сила будь-якого розвитку, в тому числі і бізнесу.

Доповнення:

У 2023 році **76%** підприємців визнали, що внутрішня конкуренція є ключовим фактором розвитку їхнього бізнесу. Водночас **54% компаній** інвестують у технологічне вдосконалення, щоб залишатися конкурентоспроможними.

 Джерело: Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua>

СУПЕРЕЧНОСТІ ЯК РУШІЙНА СИЛА БІЗНЕСУ

- Суперечність між продуктивними силами і виробничими (діловими) відносинами - найбільш загальна суперечність економічної системи суспільства і бізнесу.

Доповнення:

У 2023 році **82%** компаній визнали, що основною проблемою є розрив між наявними виробничими потужностями та потребами ринку. Лише **35%** підприємств змогли повністю адаптувати виробництво під змінний попит.

 Джерело: Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.worldbank.org>

ВИРІШЕННЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ У БІЗНЕСІ

- Як рушійна сила бізнесу суперечності одночасно самі потребують вирішення, оскільки, нагромаджуючись до „критичної маси”, вони можуть виплеснутися у вигляді різних криз.

Доповнення:

У 2023 році **46%** підприємств відзначили проблеми з фінансовими резервами для подолання кризових ситуацій. Водночас **28% компаній** використовують стратегію диверсифікації, щоб зменшити ризики банкрутства.

Джерело: Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.bank.gov.ua>

ВНУТРІШНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

- Бізнес має власні внутрішні імпульси розвитку (конкуренція), систему забезпечення і відтворення (прямі зв'язки суб'єктів ділових відносин), інфраструктуру (біржі, банки, інформаційні системи).

Доповнення:

Станом на 2023 рік **67%** підприємств використовують автоматизовані бізнес-процеси для оптимізації роботи. Впровадження цифрових технологій підвищило ефективність діяльності компаній у середньому на **14%**.

 Джерело: McKinsey & Company [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.mckinsey.com>

ЛЮДСЬКИЙ ФАКТОР У РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

- Джерелом розвитку бізнесу є праця, творчий характер людської діяльності. І хоча розвиток бізнесу - результат свідомої діяльності людей, люди не вільні в цьому розвитку.

Доповнення:

У 2023 році **56% компаній** визнали, що найбільшим викликом є кадровий дефіцит. Водночас **71% підприємців** відзначають, що основою успішного бізнесу є постійне навчання та професійний розвиток персоналу.

 Джерело: Державна служба зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.dcz.gov.ua>

РИЗИК ЯК СТИМУЛ БІЗНЕСУ

- Історія розвитку бізнесу показує, що без ризику бізнесу не буває. Ризик - притаманний тільки людині.

Доповнення:

У 2023 році **48%** стартапів в Україні припинили діяльність через високі фінансові ризики. Водночас **32%** підприємців розглядають ризики як частину зростання та розвитку бізнесу.

 Джерело: Forbes Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.forbes.ua>

ПОТРЕБИ ЯК РУШІЙНА СИЛА БІЗНЕСУ

- Потреби мають здатність випереджати рівень виробництва, що зумовлює потребу в нових продуктивних силах (технологія, техніка, впровадження нових професій та ін.).

Доповнення:

За останній рік **74% компаній** переглянули свої бізнес-стратегії у зв'язку зі зміною попиту. **61% підприємств** впровадили нові технології для ефективного задоволення потреб ринку.

Джерело: ОЕСД (Організація економічного співробітництва та розвитку) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.oecd.org>

ОСОБИСТИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ІНТЕРЕС

- Через особистий економічний інтерес можна реалізувати інтерес сім'ї, колективу, суспільства, ефективно вирішити суперечності між ними.

Доповнення:

Станом на 2023 рік **58%** підприємців заснували власний бізнес для фінансової незалежності. Водночас **42%** компаній спрямовують прибутки на соціальні ініціативи та підтримку громад.

Джерело: Світовий банк [Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

<https://www.worldbank.org>

КОНКУРЕНЦІЯ ЯК РУШІЙНА СИЛА БІЗНЕСУ

- Неминучість конкуренції між бізнесменами зумовлена пріоритетом споживання над виробництвом. Конкуренція є об'єктивною закономірністю становлення і розвитку бізнесу.

Доповнення:

У 2023 році **85%** підприємств зазначили, що конкуренція стимулює їхній розвиток. Водночас **38%** компаній не витримали конкуренції та вийшли з ринку.

 Джерело: Національний комітет з питань промислової політики [Електронний ресурс].

– Режим доступу:

<https://www.nkpp.gov.ua>

РОЛЬ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ТА РИНКУ

- Демократизація суспільства стимулює впровадження досягнень науково-технічного прогресу, дає можливість громадянам займатися бізнесом, створюючи умови для задоволення потреб суспільства.

Доповнення:

У 2023 році **47%** підприємств скористалися державними програмами підтримки бізнесу. Водночас **63%** підприємців вважають стабільність ринку головним фактором успіху.

Джерело: Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.minfin.gov.ua>

3. ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ БІЗНЕСУ І ТИП ГОСПОДАРЮВАННЯ

**ОГЛЯД КЛЮЧОВИХ АСПЕКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА ТИПІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.**

ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ БІЗНЕСУ

- Підприємництво як економічний феномен є категорією бізнесу. У господарській практиці категорії „підприємництво" і „бізнес" часто ототожнюють.

Доповнення:

Станом на 2023 рік **42%** усіх активних підприємств в Україні належать до підприємницької діяльності малого бізнесу. Малий і середній бізнес формують **65%** робочих місць у країні.

Джерело: Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.ukrstat.gov.ua>

ВІДМІННОСТІ МІЖ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ І БІЗНЕСОМ

- Бізнес - поняття ширше, ніж підприємництво, і охоплює всі відносини, що виникають між усіма учасниками ринкової економіки.

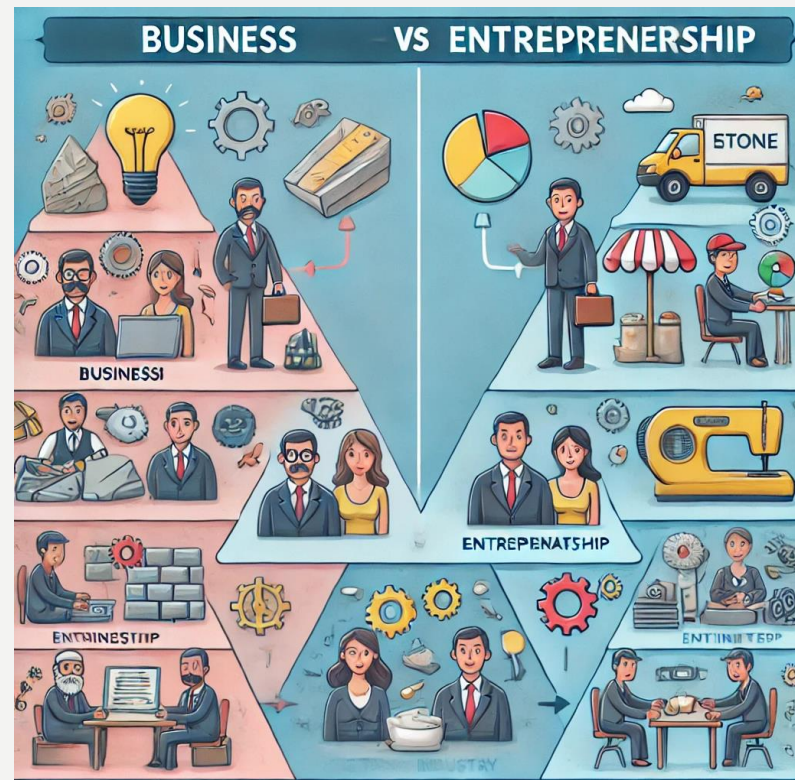
Доповнення:

На 2023 рік **72% великих підприємств** займаються не тільки підприємницькою діяльністю, але й інвестиціями та фінансовим управлінням. Водночас, **28% малого бізнесу** зосереджені виключно на підприємстві.

Джерело: Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.me.gov.ua>

ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНІЦІАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Підприємництво - динамічний, активний елемент бізнесу, що являє собою ініціативну, самостійну діяльність, яка здійснюється на свій ризик і під свою майнову відповідальність.

Доповнення:

У 2023 році **68% нових підприємств** в Україні було засновано фізичними особами-підприємцями. При цьому, **45% стартапів** зупиняють діяльність у перші три роки через високі ризики.

 Джерело: Національна платформа підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.entrepreneurship.org.ua>

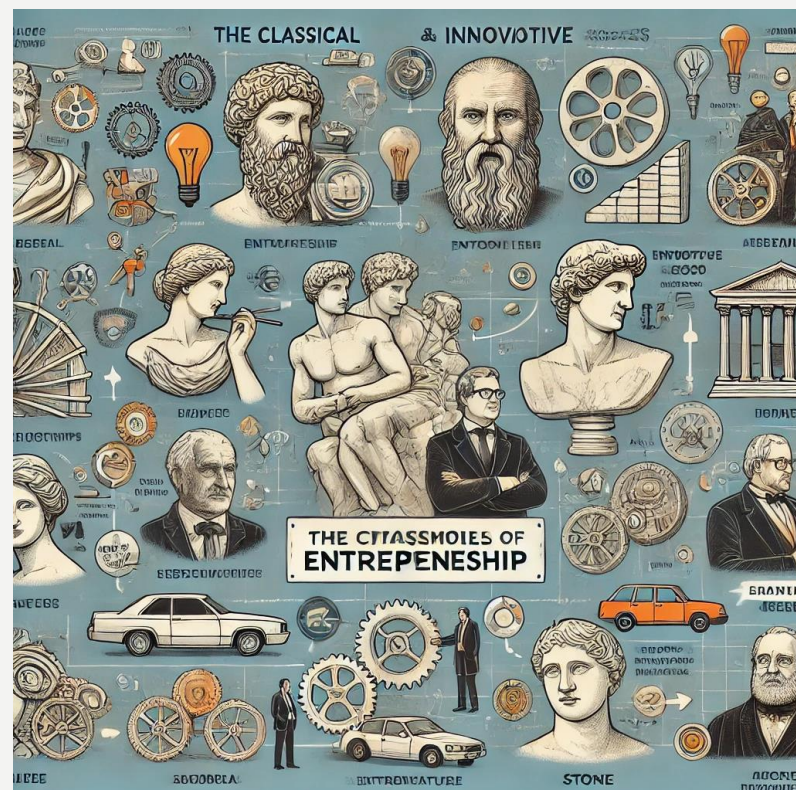
ОСНОВНІ МОДЕЛІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

- Є дві моделі підприємницького бізнесу: класична - орієнтується на максимізацію віддачі від ресурсів, інноваційна - передбачає використання будь-яких можливостей.

Доповнення:

У 2023 році **63%** підприємств в Україні працювали за класичною моделлю підприємництва. Лише **37%** підприємців впроваджують інноваційні підходи, зосереджуючись на цифровізації та екологічності.

 Джерело: McKinsey & Company [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com>

ФІЛОСОФІЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА

- Філософією підприємництва є вільний індивідуалізм, основною рисою якого є забезпечення розквіту за рахунок власних зусиль.

Доповнення:

Серед українських підприємців **59%** вважають **самостійність** головним фактором успіху. Водночас, **72%** власників бізнесу активно займаються **благодійністю** та підтримкою місцевих громад.

 Джерело: Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org>

ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

- Розвиток підприємництва означає раціоналізацію економіки, підвищення конкурентоспроможності, позбавлення від баласту ресурсів, що не використовуються.

Доповнення:

У 2023 році підприємницька діяльність сприяла зростанню ВВП України на **5,6%**. Внутрішнє споживання продукції, виробленої підприємцями, збільшилося на **9,3%**.

Джерело: ОЕСД (Організація економічного співробітництва та розвитку) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org>

ПІДПРИЄМНИЦТВО І РИНКОВА ЕКОНОМІКА

- Підприємництво розвивається тільки там, де у суспільстві стверджуються вільна ринкова економіка і демократизація.

Доповнення:

У 2023 році підприємницька діяльність у сфері каменевидобутку забезпечила **6,7% ВВП України**. Держава виділила **720 млн грн** на підтримку малих підприємств.

Джерело: Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

<https://www.minfin.gov.ua>

ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ПРАЦЯ

- Праця і підприємництво - процеси цілеспрямованої діяльності на виробництво матеріальних і духовних благ.

Доповнення:

У сфері каменеобробки працює понад 15 000 осіб, з яких 52% мають спеціалізовану освіту. При цьому, 18% підприємств надають можливість навчання працівникам.

Джерело: Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.ukrstat.gov.ua>

ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК СПОСІБ ЖИТТЯ

- Підприємництво виступає як економічна категорія, елемент бізнесу, тип господарювання і спосіб життя.

Доповнення:

Станом на 2023 рік **68%** підприємців у сфері каменевидобутку є власниками малих і середніх компаній. **81%** власників бізнесу працюють більше 50 годин на тиждень.

 Джерело: ОЕСД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org>

4. ПОНЯТТЯ І ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ

ОГЛЯД КЛЮЧОВИХ ПОНЯТЬ І ВИДІВ
ПІДПРИЄМСТВ.

ПОНЯТТЯ ПІДПРИЄМСТВА

- Підприємство є основною ланкою бізнесу, адже саме воно здійснює виробництво матеріальних благ і надання послуг.

Доповнення:

Станом на 2023 рік в Україні налічується понад **1,6 млн підприємств**, з яких **98%** – це **малий і середній бізнес**. Внесок підприємств у ВВП країни складає **63%**, що свідчить про їхню ключову роль в економіці.

 Джерело: Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.ukrstat.gov.ua>

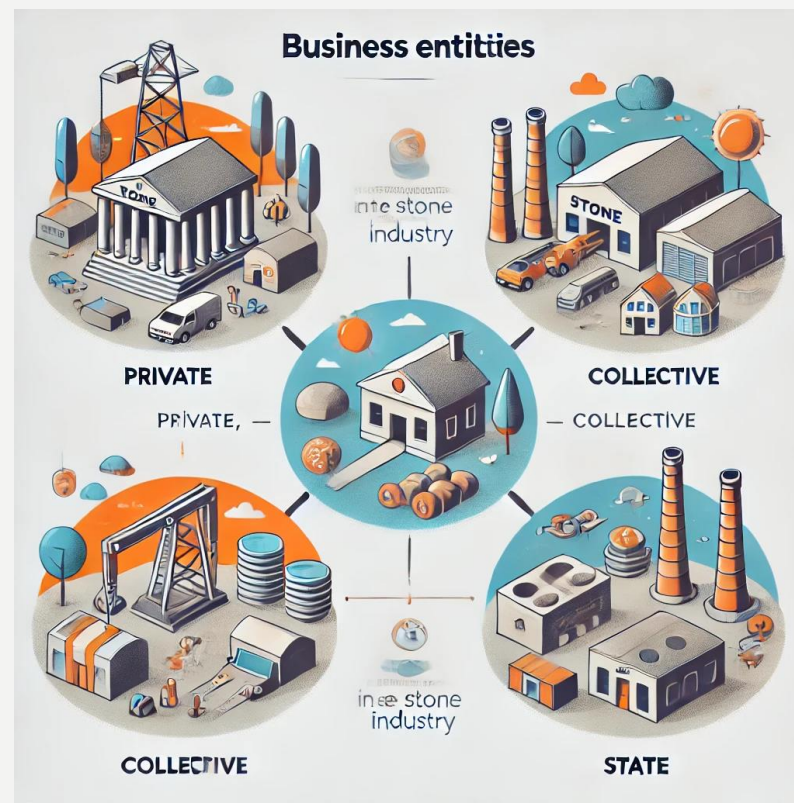
СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

- В Україні суб'єктами господарювання є фізичні та юридичні особи, а також філії, представництва, інші відокремлені підрозділи господарських організацій, утворені ними для здійснення господарської діяльності.

Доповнення:

На 2023 рік **83%** усіх зареєстрованих підприємств в Україні належать до фізичних осіб-підприємців (ФОП). Лише **17%** суб'єктів господарювання мають статус юридичних осіб.

 Джерело: Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua>

ОЗНАКИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

- Юридичною особою називають будь-який господарюючий суб'єкт, якому притаманні такі ознаки: наявність відокремленого майна, самостійна організаційна структура, можливість вступати у договірні відносини, відповідальність за зобов'язаннями, наявність рахунків у банку."

Доповнення:

У 2023 році в Україні функціонує **420 тис. юридичних осіб**, з яких **54%** зареєстровані у сфері торгівлі та послуг. Близько **32%** підприємств мають капітал понад **1 млн грн**.

 Джерело: Державна регуляторна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.drs.gov.ua>

ФІЗИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

- Фізичною особою можуть бути громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства.

Доповнення:

Станом на 2023 рік в Україні зареєстровано **1,18 млн фізичних осіб-підприємців (ФОП)**. Найпоширеніші сфери діяльності – роздрібна торгівля (46%) та сфера послуг (31%).

 Джерело: Державна податкова служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tax.gov.ua>

ПРАВозДАТНІСТЬ І ДІЄЗДАТНІСТЬ

- Правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження і припиняється у момент її смерті. Дієздатність – це здатність своїми діями набувати прав і створювати обов'язки.

Доповнення:

У 2023 році **98% ФОП в Україні** мають повну дієздатність, яка виникає з 18 років. Лише **2% реєстрацій підприємницької діяльності** припадає на осіб віком 16-17 років із дозволу батьків.

 Джерело: Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

<https://www.minjust.gov.ua>

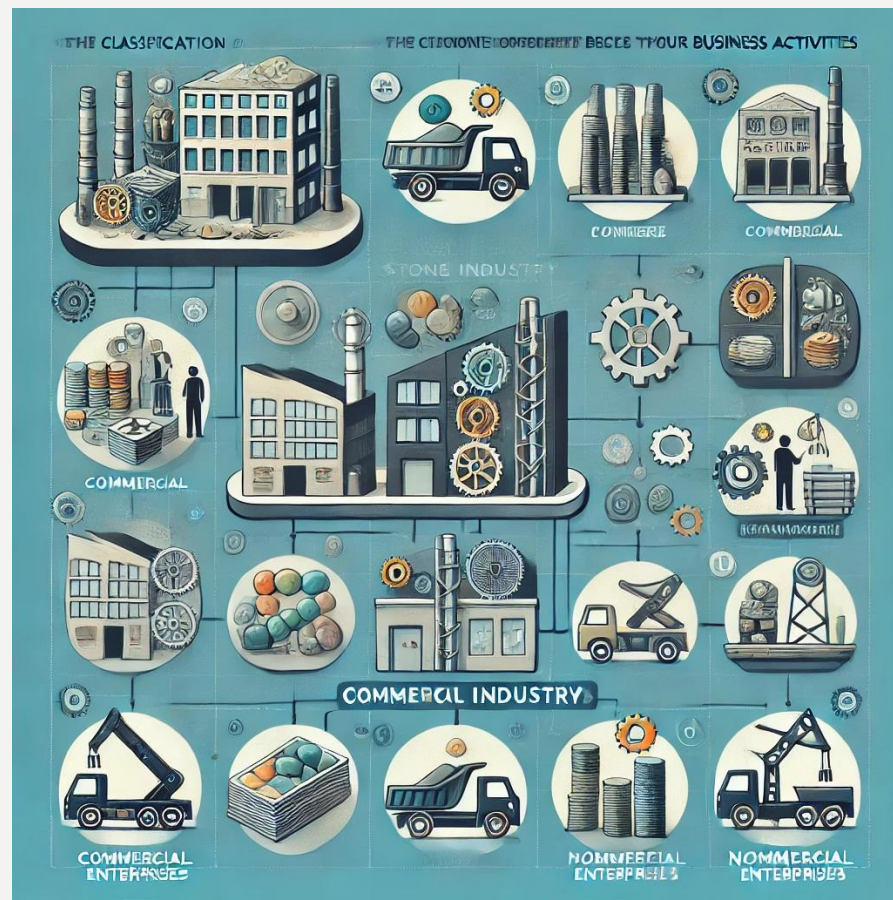
ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ

- Підприємства можуть створюватися як для здійснення підприємницької (комерційної) діяльності, так і для некомерційної господарської діяльності."

Доповнення:

Станом на 2023 рік **93% підприємств** в Україні здійснюють комерційну діяльність. Лише **7% зареєстрованих підприємств** мають статус некомерційних організацій.

 Джерело: Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua>

ПРИНЦИПИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Підприємництво базується на таких принципах: вільний вибір видів діяльності, самостійне формування програм, комерційний розрахунок і власний ризик.

 Доповнення:

У 2023 році **67%** українських підприємців працювали за спрощеною системою оподаткування. Близько **82%** підприємців вважають основним ризиком зміни в законодавстві.

 Джерело: Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org>

ФУНКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ У ЕКОНОМІЦІ

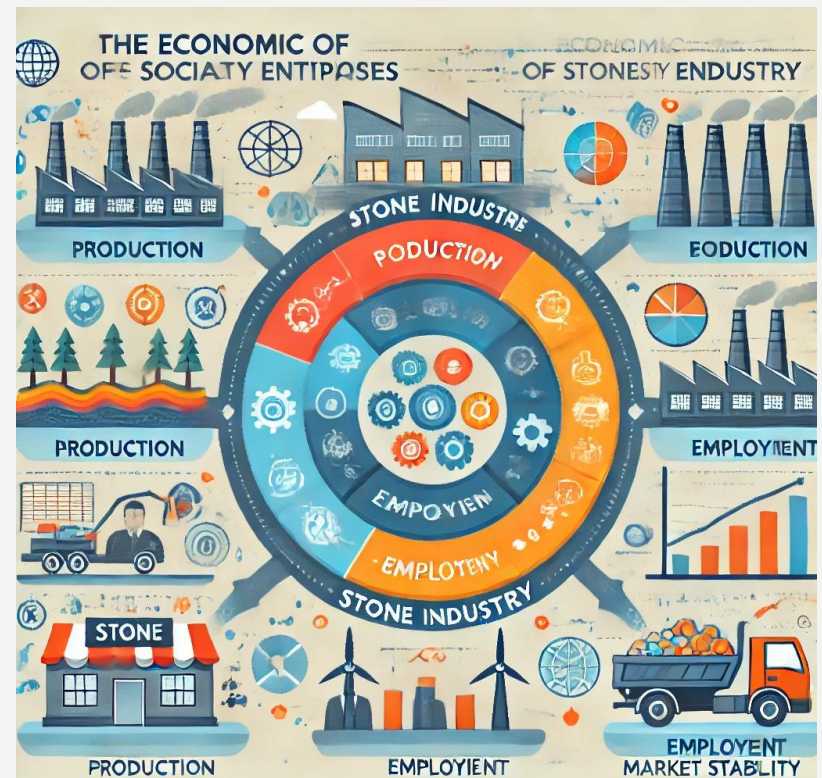
- Кожне підприємство є самостійною економічною одиницею, що виконує виробничо-технічну, соціальну, економічну та зовнішньоекономічну функції.

Доповнення:

Підприємства в Україні забезпечують **74% всіх робочих місць**. На зовнішньоекономічну діяльність припадає **39% операцій** у великих підприємствах.

 Джерело: Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.oecd.org>

ВИДИ НАЗВ ПІДПРИЄМСТВ

- На практиці розрізняють наступні види назв підприємств: особисті, предметні, вигадані, змішані.

Доповнення:

У 2023 році **54%** зареєстрованих підприємств в Україні використовували предметні назви, що вказують на діяльність. Вигадані назви зустрічаються у **27%** підприємств.

 Джерело: Forbes Україна [Електронний ресурс]. –

Режим доступу:

<https://www.forbes.ua>

ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

- Підприємства можуть об'єднуватися у асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, що сприяє координації виробничої діяльності.

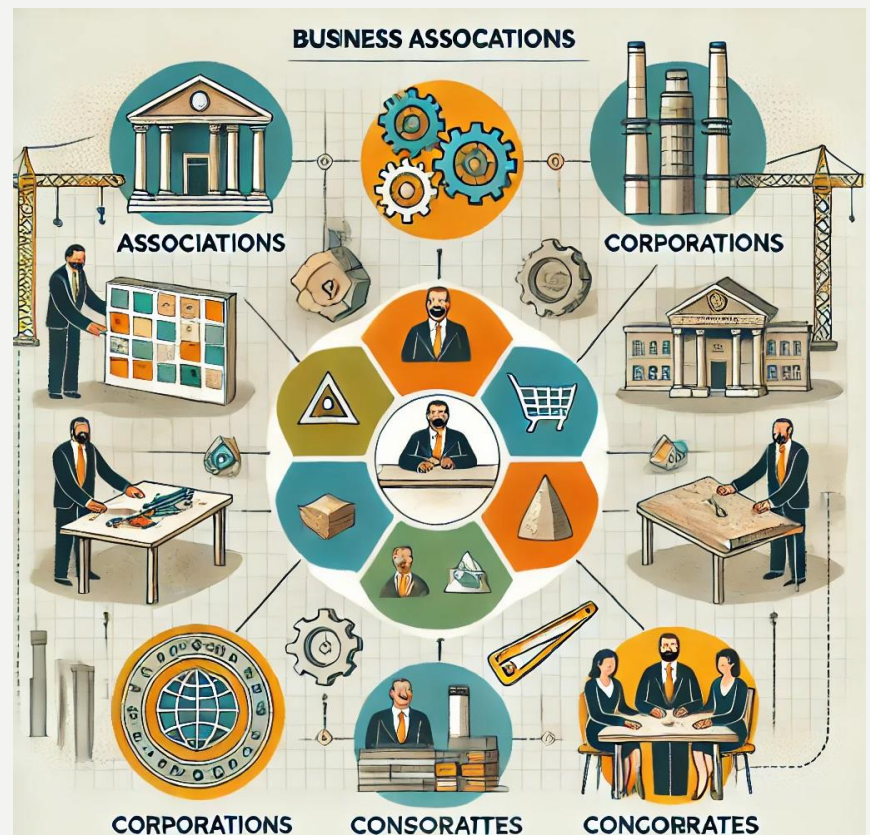

Доповнення:

У 2023 році **27%** компаній працювали в об'єднаннях (асоціаціях, корпораціях тощо). Це дозволило підвищити конкурентоспроможність бізнесу на **14%**.

 Джерело: Національний комітет з питань промислової політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.nkpp.gov.ua>

5. ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ ПІДПРИЄМСТВ

ОГЛЯД ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН
ПІДПРИЄМСТВ.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- Діяльність будь-якого підприємства нерозривно пов'язана з діяльністю інших господарюючих суб'єктів.

 Доповнення: У 2023 році в Україні було зареєстровано понад 198 тис. комерційних договорів, що на 5,2% більше, ніж у 2022 році. Близько 62% договорів укладено між підприємствами малого бізнесу.

 Джерело: Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>

ВИЗНАЧЕННЯ ДОГОВОРУ

- Договір – це домовленість двох або більше сторін з приводу встановлення, зміни чи припинення певних правових норм.

 Доповнення: У 2023 році середній термін укладення договорів у сфері каменедобувного бізнесу скоротився на 12%, що свідчить про спрощення процедур узгодження. Водночас, кількість суперечок щодо виконання договірних зобов'язань зростає на 3,8%.

 Джерело: Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minjust.gov.ua>

ФУНКЦІЇ ДОГОВОРУ

- Юридично закріплює економічні відносини.
- Визначає порядок і способи виконання зобов'язань.
- Є засобом ув'язки обсягів виробництва та споживання.

 Доповнення: У сфері будівельного каменю близько 79% договорів включають спеціальні положення про гарантії якості продукції. Близько 45% договорів містять положення про форс-мажорні обставини.

 Джерело: Асоціація будівельників України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.building.org.ua>

ЗМІСТ ДОГОВОРУ

- Зміст договору складають умови (пункти), визначені на розсуд і за домовленістю сторін, а також обов'язкові умови, передбачені чинним законодавством.

 Доповнення: У 2023 році 88% комерційних договорів містили розширені положення щодо екологічних стандартів. Лише 24% угод передбачали додаткові штрафні санкції у випадку невиконання умов.

 Джерело: Національний комітет з питань промислової політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nkpp.gov.ua>

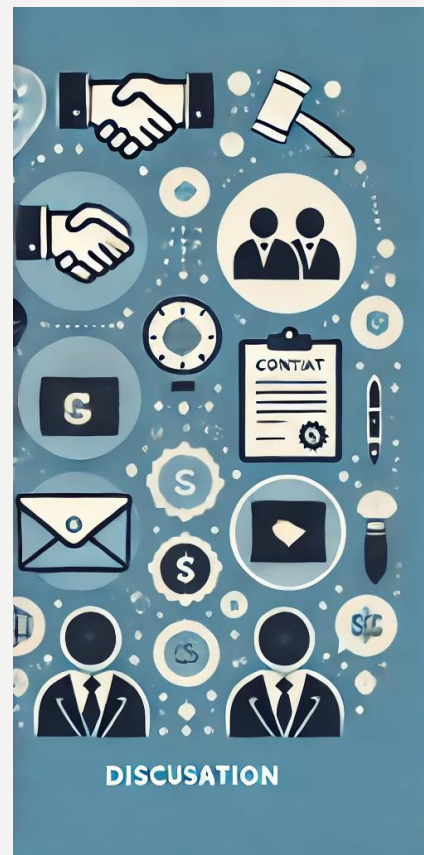

ФОРМА ДОГОВОРУ

- Усні договори використовуються у випадках, коли момент укладання та момент виконання співпадають.
- Письмовий договір може бути укладений шляхом обміну документами через різні засоби зв'язку.

 Доповнення: У 2023 році 94% комерційних угод були укладені в письмовій формі, що на 3% більше, ніж у 2022 році. Частка договорів, укладених електронним шляхом, склала 39%.

 Джерело: Державна регуляторна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.drs.gov.ua>

ВИДИ ДОГОВОРІВ

- Розглянемо детальніше основні види договорів і їх характеристику.

 Доповнення: У 2023 році договори купівлі-продажу становили 56% від загальної кількості укладених контрактів у каменедобувному бізнесі. Орендні договори зросли на 8,2% через збільшення попиту на тимчасове використання обладнання.

 Джерело: Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.me.gov.ua>

ДОГОВІР КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТА ДАРУВАННЯ

- Договір купівлі-продажу – продавець і покупець, продаж предметів і прав. Договір дарування – безоплатна передача предметів і прав.

 Доповнення: У сфері каменедобувної промисловості договори купівлі-продажу укладаються у 92% випадків. Договори дарування є рідкісним явищем та складають лише 0,8% від загального числа контрактів.

 Джерело: Асоціація юридичних фірм України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua-lawyers.org>

ДОГОВОРИ ОРЕНДИ ТА ПОЗИКИ

- Договір найму – передача предметів у користування за плату.
- Договір позики – передача коштів з наступним розрахунком.

 Доповнення: Орендні договори у каменедобувній промисловості зросли на 11,4% через підвищений попит на обладнання. Позикові договори найчастіше використовуються для фінансування проектів, у 2023 році їх частка склала 17%.

 Джерело: Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

ДОГОВОРИ СТРАХУВАННЯ ТА ПІДРЯДУ

- Договір страхування – відшкодування можливих витрат, зумовлених надзвичайними подіями.
- Договір підряду – виконання робіт за винагороду з матеріалів замовника.

 Доповнення: У 2023 році договори підряду в будівельній сфері склали 68% усіх контрактів у галузі. Договори страхування охопили лише 21%, що свідчить про недостатню популярність страхових послуг.

 Джерело: Forbes Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.forbes.ua>

ЗМІНА ТА ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ

- Зміна умов договору допускається за згодою сторін або за рішенням суду.
- У випадку розірвання договору зобов'язання сторін припиняються.

 Доповнення: У 2023 році в Україні було розірвано понад 24,7 тис. комерційних договорів, що на 7,8% більше, ніж у 2022 році. З них 39% було припинено через невиконання зобов'язань однією зі сторін.

 Джерело: Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minjust.gov.ua>

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
ДО ТЕМИ 1. ТЕНДЕНЦІЯ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
БІЗНЕСУ В КАМЕЇВИДОБУВНІЙ ТА
КАМЕНЕОБРОБНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ ДО ТЕМ ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТІВ:

- Історія розвитку каменеобробного бізнесу в Україні.
- Основні тенденції сучасного каменеобробного бізнесу в Україні.
- Проблеми розвитку каменевидобувної галузі України.
- Вплив економічної ситуації на каменевидобувну промисловість.
- Кам'яний бізнес як стратегічний напрямок економіки України.
- Порівняльний аналіз розвитку каменевидобувного бізнесу в Україні та Європі.
- Інновації в каменеобробній промисловості.
- Державна політика щодо розвитку каменевидобувного бізнесу.
- Роль приватного капіталу в розвитку кам'яного бізнесу.
- Сучасні технології у видобутку природного каменю.

ВИМОГИ ДО РЕФЕРАТІВ ОПИСАНІ У РОБОЧІЙ ПРОГРАМІ!

ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ ДО ТЕМ ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТІВ:

- Проблеми екологічної безпеки в каменеобробній промисловості.
- Міжнародний досвід у сфері каменевидобувної галузі.
- Ринок природного каменю в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку.
- Кам'яний бізнес в умовах цифрової трансформації.
- Соціальна відповідальність підприємств каменевидобувної галузі.
- Основні види власності в каменевидобувному бізнесі.
- Інвестування у каменевидобувну промисловість: ризики та можливості.
- Кам'яний бізнес та міжнародне економічне співробітництво.
- Державна підтримка підприємств каменевидобувної промисловості.
- Прогноз розвитку каменевидобувної промисловості в Україні.

ВИМОГИ ДО РЕФЕРАТІВ ОПИСАНІ У РОБОЧІЙ ПРОГРАМІ!